

MIKSER

Piše: Matija Jovanović

1% ZA KULTURU – ČIJA KAMPANJA?

Određeni iskazi o Srbiji su odavno postali činjenice: „Za kulturu se ne izdvaja dovoljno novca.“; „Novac iz javne kase se ne troši racionalno.“; „Ne postoji dobra kontrola nad raspodelom i potrošnjom javnog novca.“; „Netransparentnost je jedan od gorućih problema.“; „Apatisija je opšteprisutna u našem društvu.“

I pored toga, katkad se pojave ljudi koji pokrenu neku inicijativu, želeći da promene nešto. Tako se nedavno pojavila kampanja pod nazivom *1% za kulturu* koju sprovodi asocijacija Nezavisna kulturna scena Srbije, a koja se bavi pomenutim činjenicama.

Ikao je teško, ako ne i nemoguće, ne složiti se sa zahtevima kampanje, ona je u mnogome manjkava a njeni zahtevi nedovoljni, te je stoga važno napraviti osrt na nju, ne iz potrebe da se kampanja ili njeni ciljevi omalovaže, već upravo suprotno, radi isticanja potrebe da se njeni zahtevi prošire.

1% ZA KULTURU

U junu ove godine asocijacija Nezavisna kulturna scena Srbije (NKSS) najavila je pokretanje kampanje *1% za kulturu* sa ciljem da utiče na promenu načina finansiranja kulture u Srbiji, pre svega kroz povećavanje davanja iz budžeta. S obzirom na činjenicu da država Srbija trenutno ne izdvaja ni 1% ukupnog republičkog budžeta za sektor kulture, te da je preporuka UNESCO-a da se izdvaja barem toliko, sam naziv kampanje postaje samozumljiv.

Pokretanju ove kampanje prethodilo je komparativno istraživanje izdvajanja za kulturu u zemljama regiona, kao i u njihovim glavnim gradovima koje su sproveli Centar za empirijske studije kulture jugoistočne Evrope i NKSS.

Iako se pokazalo da su budžeti Republike Srbije tj. grada Beograda drugi po visini u regionu, ideo koji se iz njih izdvaja za kulturu je najmanji. Procentualno, najveća izdvajanja iz državnih budžeta za kulturu u 2019. godini imala je Severna Makedonija (1.55%), a za njom slede Slovenija (1.68%), Crna Gora (1.13%), Hrvatska (0,88%), dok je Srbija na poslednjem mestu sa 0.74%. Što se glavnih gradova tiče, ubedljivo najveći procenat iz budžeta izdvaja za kulturu Ljubljana (9,88%), za-

tim Podgorica (7,47%), Skoplje (7.02%), Zagreb (5.75%), dok najmanje izdvaja Beograd (4,12%). Kada se sva ova izdvajanja konvertuju u evre *per capita*, Srbija i Beograd su ubedljivo poslednji na listi, jer Severna Makedonija, pretposlednja na takvoj listi, izdvaja više nego duplo u odnosu na Srbiju. Ono što bode oči u ovom istraživanju je naizgled odsustvo kriterijuma po kojima su odabране zemlje koje će se porebiti, što predstavlja ozbiljan metodološki problem. Ne može se reći da se porede zemlje bivše Jugoslavije, jer nedostaje Bosna i Hercegovina. Ne može se reći da se porede zemlje zapadnog Balkana jer posred BiH nedostaje i Albanija. Takođe je nejasno zbog čega su izostavljene i druge zemlje jugoistočne Evrope kao što su Bugarska i Grčka. Dakle, ključna stvar za svako istraživanje, a to je kriterijum po kome se biraju „ispitanici“, nedostaje, ili je barem nevidljiv za javnost.

Pored opštег povećanja izdvajanja iz javne ka-

teraka kulturne scene u procese donošenja odluka i upravljanja javnim sredstvima koja se izdvajaju za kulturu.

Kampanja je promovisana putem interneta, ali i kroz javne razgovore u nekoliko gradova u Srbiji. Zahtevi koji su izneti u kampanji, koja uključuje i online peticiju, upućeni su Ministarstvu kulture, Ministarstvu finansija, kabinetu Ane Brnabić i Savetu za kreativne industrije.

ŠTA JE SPORNO?

Počnimo od publike kojoj se kampanja obraća i koju poziva da joj se priključi. Na svom sajtu NKSS poziva „umetnike, menadžere u kulturi, kustose, istraživače, organizacije koje se bave kulturom, obrazovne i kulturne ustanove“ da se pridruže kampanji. Zapravo, ovde je mnogo bitnije pitanje ko nije izričito pozvan, a ne ko jeste, pošto je sasvim legitimno i neophodno da budu pozvani oni koji su navedeni – međutim, oni nisu dovoljni.

MIKSER

Matija Jovanović: 1% za kulturu – Čija kampanja?

ŠTRAFTA

Aleksandra Sekulić: Koga propuštamo?

ARMATURA

Jelena Veljić: Nekima (skoro) sve, nekima (skoro) ništa

ZID

Ivana Smiljanić: „Uređivanje (u domaćinstvu i umetnosti)

publičkom budžetu, odnosno oko 80% novca namenjenog gradskom Sekretarijatu za kulturu, odlazi na „održavanje funkcionišanja ustanova kulture“, što u najvećoj meri predstavlja plate i administracija. Umetnici, menadžeri,

se, konkretne oblasti za koje se traže veća sredstva su programi u kulturi, projekti na osnovu konkursa, istraživanja u oblasti kulture, decentralizacija kulture, programi razvoja publike, vraćanje kulture u škole. Takođe su važni i zahtevi za uvođenjem jasnih i transparentnih procedura u oblastima upravljanja i raspodelje javnih sredstava, kao i uključivanje

Nigde nije bio upućen poziv radnicima i radnicama u kulturi (kao ni njihovim strukovnim udruženjima i sindikatima) koji svoje, najčešće izuzetno male plate primaju iz budžeta. Ovo je neobično naročito ako se uzme u obzir da je predstavnica NKSS-a Virdžinija Đeković u govoru na televiziji N1 iznela podatak da oko 70% ukupnog novca namenjenog kulturi u re-

kustosi i drugi akteri se mogu svrstati u radnike u kulturi, međutim oni su ipak beli okovratnici koji imaju i veća primanja i mnoge druge privilegije koje drugi radnici u kulturi nemaju. Postoje mnogi koji rade u kulturi koji ne spadaju u navedena zanimanja, a ne samo da su neophodni, već upravo na njima počiva kompletna logistiku u umetničkoj/kulturnoj produkciji.

Reč je o plavim okovratnicima kulture koje čine ljudi od higijenskog osoblja, koje po pravilu čine žene i ujedno ono najslabije plaćeno, preko fizičkih radnika, zanatlija, tehničara i drugih „pomoćnih zanimanja“. Poslovi koje ovi ljudi obavljaju u velikoj mjeri nevidljivi publici što zbog toga što ti radnici svoj posao obave pre nego što publiči uopšte bude omogućeno da kulturu konzumiraju, ili ih obavljaju daleko od njihovih očiju.

Ovu situaciju nedavno je u intervjuju za Ananas Magazin ilustrovan Tihomir Stanić. Na pitanje u kakvom su položaju glumci u Srbiji, pred ostalog, rekao je i sledeće: „Boljem nego mnoge druge profesije koje su takođe veoma važne... Kada je pozorište u pitanju u mnogo su gorem položaju svi oni koji rade tako zvane pomoćne poslove – garderoberi, tapetari, scenički majstori. To je zbog nedostatka budžeta. Glumci snimaju, mogu da rade svoje predstave, nisu glumci nešto ugrožena vrsta...“.

Pored malih plata, plavi okovratnici kulture se susreću sa totalnom prekarizacijom rada koja se ogleda u snižavanju već niskih zarada pod plastirom mera štednje. Takođe se susreću sa outsourcing-om čiji su posledice smanjenje broja stalno zaposlenih i povećanje broja spoljnih saradnika, kao i angažovanje firmi za lizing radnika i radnica. Naravno, u svom tim procesima, i radna prava se srozavaju. Kada sve to uzmemo u obzir, neki drugi zahtevi NKSS-a postaju u najmanju ruku nejasni.

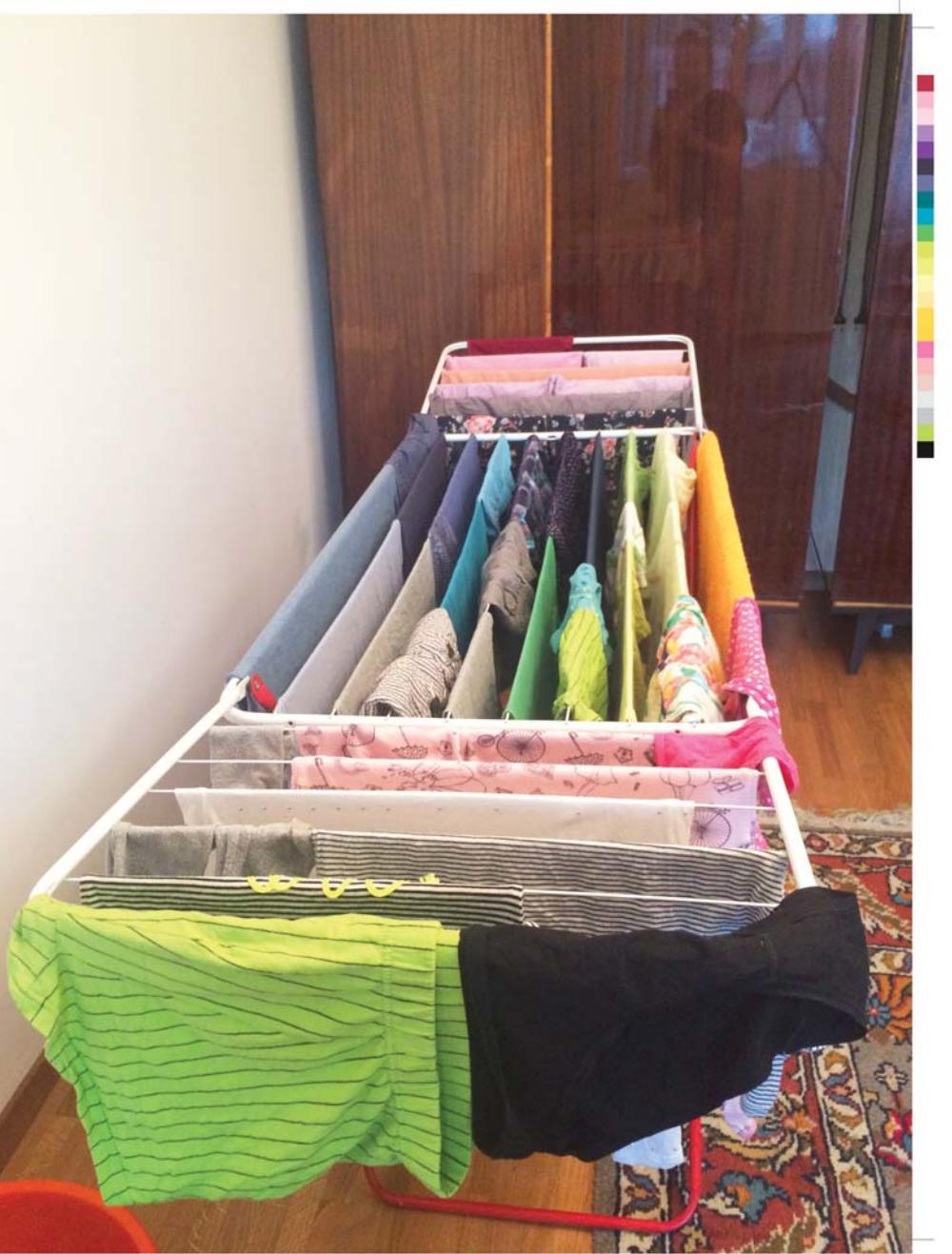
U pozivu za pridruživanje kampanji se tako može pročitati da se ne zagovara samo povećanje budžeta, već da se to povećanje treba usmeriti na „sredstva za kulturne programe, za povećanje budžeta konkursa za projekte, za istraživanje u oblasti kulture, za decentralizaciju kulture, za programe razvoja publike, za vraćanje kulture u škole“.

Takođe se ističe da je neophodna bolja kontrola finansija zbog pojave lažnih korisnika budžetske linije za donacije kojima se trenutno finansiraju provladine nevladine organizacije,

partijsko-vašarske manifestacije, kao i populističke kampanje i gigantski spomenici. Jedan od predloga kako ostvariti bolju kontrolu nad finansijama je i veća participativnost. Načelno ovi zahtevi o kojima je do sada bilo reči nisu sami po sebi loši iako ne govore mnogo o tome za kakve kulturne programe i za kakve projekte treba izdvajati.

Dakle, tu se otvara i pitanje kriterijuma koje se nigde ne pominje u kampanji. Ako je cilj obezbediti sredstva za kulturne programe i za povećanje budžeta za projekte, neophodno je reći konkretno za kakve. Da li to znači da sredstva treba usmeriti ka programima i projektima koji su, i porez toga što imaju neku vrednost (a koji ne spadaju u navedene populističke vašarsko-partijske manifestacije i ostalo), namenjeni isključivo jako uskom krugu ljudi? Da se ne bivo pitanje pogrešno protumačilo, nije uopšte upitno da i takve programe i projekte treba finansirati, ali ostaje pitanje u kojim mjeri. Gde su tu projekti i programi koji imaju šire ciljne grupe, koji su namenjeni široj populaciji? Ništa od toga se ne vidi iz prethodno pomenutih zahteva.

Što se tiče zahteva o kojima do sada u ovom tekstu nije bilo reči, oni nas ponovo vraćaju na pitanje materijalnog položaja plavih okovratnika kulture. O kakvom razvoju publike mi govorimo kada ni oni koji rade u kulturi često ni sami nisu u mogućnosti da je konzumiraju zbog lošeg materijalnog i generalno prekarnog položaja? Čak ni zaposleni u kulturi nisu u stanju, zbog svog položaja, da kod novih generacija razviju kulturne obrasce i prakse, a da ne pričamo o ljudima iz drugih sektora koji su u sličnom ili gorem položaju. Tamo gde vladiča beda i nematična ne može da bude ni razvoja publike. Ili to možda znači da su ti programi razvoja

publike namenjeni zapravo samo onima koji ne moraju da se odreknu tri obroka da bi kulturu konzumirali, dok kultura nije za one koji nemaju da je plate?

Vraćanje kulture u škole je svakako dobra ideja. Ali ako već postoji ta ideja, zbog čega pozivi da se priključi kampanji nisu upućeni sindikatima prosvete? Zbog čega zahtevi kampanje nisu poslati Ministarstvu prosvete i drugim institucijama koje se bave obrazovanjem i školskim programima? Kako uopšte implementirati tu dobru ideju bez ovih aktera?

Međutim, problem upućivanja poziva je zapravo mnogo širi. Čak i institucije kojima je poslat poziv za priključivanje kampanji, s obzirom na njihove strukture, mogu napraviti više štete nego koristi. U trenutnoj konstelaciji odnosa, najveći problem sa pozivanjem ustanova i institucija iz oblasti kulture je što će na poziv odgovorati takođe beli okovratnici, dakle oni koji su u strukturi tih organizacija i institucija na rukovodećim pozicijama. Posledica je što će ponovo plave kragne biti isključene iz procesa donošenja odluka, dok se istovremeno ne razumno ni pretpostavlja da im se materijalni položaj neće popraviti. Zbog toga što očigledno interesni različiti grupa nisu usmereni na boljikat svih koji rade u kulturi i od nje žive, u ovom tekstu se insistira na sindikatima i esnafskim udruženjima.

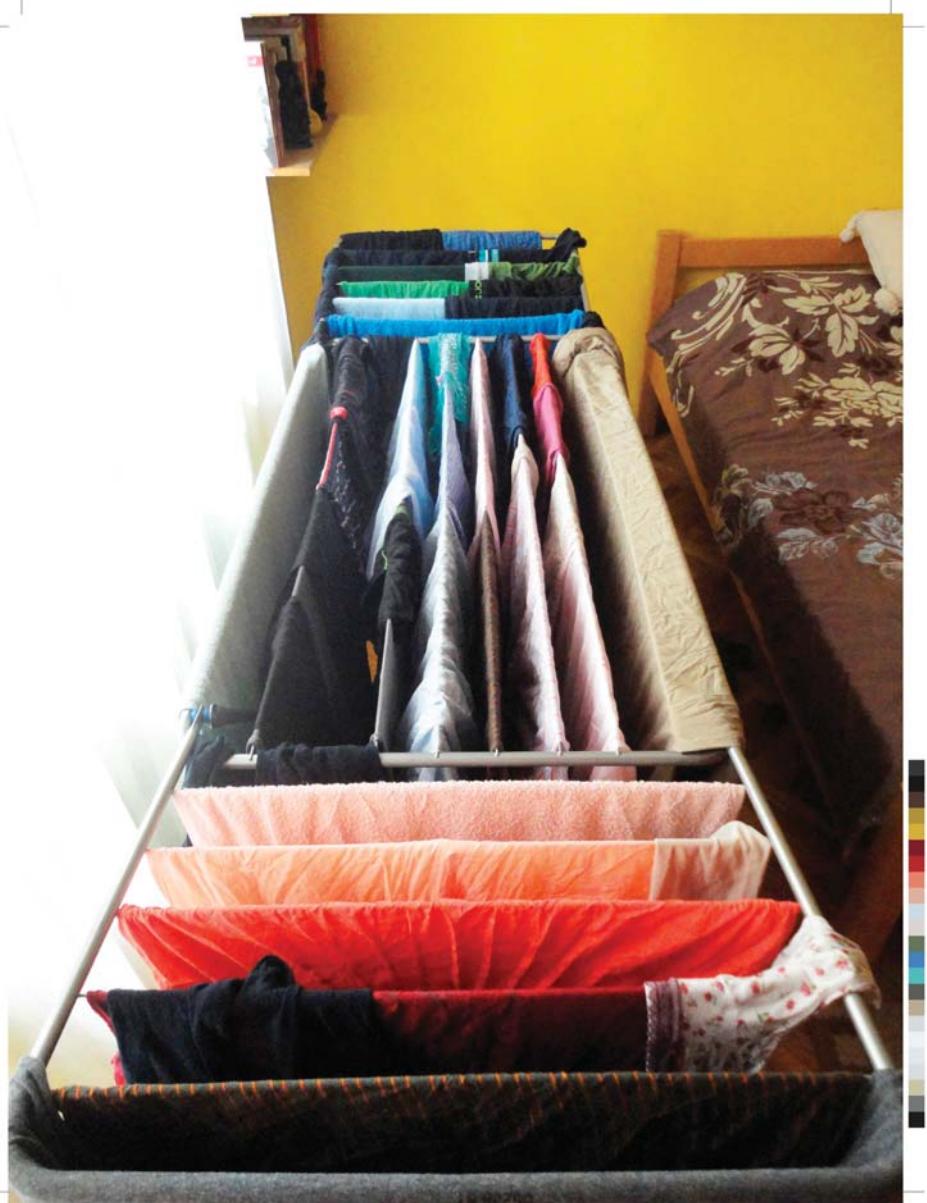
Na kraju, povodom pitanja participativnosti, iako deluje kao potpuno razuman zahtev za njenim povećavanjem, valja istaći i odredene probleme za koje, bar na osnovu dostupnih informacija, ovaj predlog ne može da reši. Naime, Zakon o kulturi prepoznaje „preduzetnike“ u ovoj oblasti kao su-

bjekte. Ta činjenica otvara čitav niz problema u pogledu njihove participacije u donošenju odluka. Ovi, privatni, subjekti obavljaju „kulturnu delatnost“ kroz produkciju sadržaja koji je visoko profitabilan. Samim tim privatni preduzetnici u kulturi ne samo da su u direktnom sukobu oko resursa sa ustanovama i institucijama koje se bave kulturnom produkcijom koja nije profitno orijentisana, već su u znatnoj prednosti zbog toga što njihova produkcija ne zavisi od javnih finansija.

Nigde

se zapravo ni ne dovodi u pitanje njihova kulturna produkcija, njena namena kao i opravdanost davanja novca ovim subjektima. Isto tako upitno je da li uopšte subjekti koji su profitno orijentisani treba da odlučuju o raspodeli javnog novca kada je logično da će ti subjekti, zbog svoje profitne orijentisane preferencije krovnjene kulturne politike po svom modelu – drugim rečima, raditi isključivo u sopstvenom i ne u javnom interesu. Jedan od primera je toga predstavljanje festival Exit koji je delom bio finansiran iz budžeta za kulturu, a koji ne ostavlja nikakve trajne produkte u oblasti kulture, dok se profit od njih stavlja u privatne džepove.

Ukratko, da li se treba boriti za povećanje izdavanja kulturi? – Da. Da li su izneseni zahtevi dovoljni? – Nisu. Kulturu ne čine samo umetnici, kustosi i menadžeri. Kulturu čine i svi oni koji su publici nevidljivi, a koji krpe kraj s krajem, tako da i oni moraju biti pozvani da učestvuju u ovakvim kampanjama. Isto tako je iluzorno očekivati ikakav razvoj publike uopšte, ukoliko značajan deo te iste publike mora da bira između osnovnih egzistencijalnih potreba i kulture – jednostavno, tu kultura nema. Na kraju kulturu ne treba prepustiti onima koji će javnu kasu koristiti isključivo za punjenje prethodnih džepova, bez ostavljanja nekog značajnog kulturnog nasledja budućim pokolenjima ■

ŠTRAFTA

Piše: Aleksandra Sekulić

KOGA PROPŪŠTAMO?

Prepričavanje filma Kena Louča:
Žao nam je što smo vas propustili
(Ken Loach, Sorry We Missed You, 2019)

„OK, boomer!“ je sintagma koja je izazvala neverotvratnu diskusiju na internetu a potom i u drugim realima, jer je produbila jaz između generacija koje su nazvane „baby boomers“ (rođeni u decenijama posle II svetskog rata) i „millennials“ (rođeni u periodu 1980-1994). Ovaj izraz se upotrebljava kada milenijalac hoće da prekine, odbaci, otpise neku od uobičajenih primedbi, vajkanja ili mudrovanja starije generacije koja ne razume razliku konteksta sopstvenog iskustva i mladosti, i savremenog u kojem žive i bore se milenijalci. Na primer, kada neko prebacuje svom sinu/cerkli kako se ne trudi dovoljno da reši životna pitanja (stambeno, bračno, zaposljavanja i slično), i uzima primer iz svoje mladosti da opše kako je on vredan radom u fabrichi otplatio hipoteku na kuću i odškolovao decu, nekome ko se suočava sa kolapsom budućnosti, kome je nezamislivo da u vremenu kada stabilno zaposleni gubi obrise, a tržište nekretnina parališe nestvarno visokim cenama, nema smisla reći ništa drugo osim „OK, boomer.“ Jer sama odrednica generacijske grupe i njihovog iskustva ilustruje sve očigledniju nesamerljivost sa iskustvom nove generacije. Negde između njih nalazi se i ona zaboravljena „generacija X“ (rođeni 1960ih i 1970ih), a negde posle svih dolazi „generacija Z“ (rođeni 1995-2015). Pokušaj da se zamisli komunikacija i poređenje iskustva među ovim generacijama dalo je ogroman zamah mimologiji, ali duhovita „memes production“ sa ovom temom samo reflektuje veliku sistematsku blokadu prenosa iskustva.

U novom filmu Kena Louča „Sorry We Missed You“, čiji je naslov preveden „Žao nam je što smo vas propustili“, ovaj veliki autor otvara uvid u sistemski uzroke ovog nerazumevanja, ali i planiranu ulogu ovog prekida komunikacije i razmene iskustva među generacijama. Kada gerontološka negovateljica Ebi Turner () razgovara sa starijom ženom o kojoj se brine u svom dnevnom rasporedu, a koja joj u broju obilazaka i putu odzima po ceo dan, nailazi na zaprepašćenje i logično pitanje: „A šta se dogodilo sa osmočasovnim radnim vremenom?“ Žena sa kojom negovateljica razgovara je 1980ih podržavala veliki rudsarski strijakt (1984-5) i sindikalnu borbu protiv neoliberalne politike konzervativaca predvođenih premijerom Margaret Thatcher, pripremala obroke za štrajkače sa svojim drugaricama, i fotografije iz tog vremena je sa setom pokazivala svojoj negovateljici dok se njihov odnos razvijao u prijateljstvo. Fotografije koje je negovateljica njoj ponela da pokaže otkriju su nam da je ona svog muža upoznala na režižerču početkom 2000ih, i ukazale na uvećanje njihove porodice tokom godina, rođenje sina i cerke, selidbe po iznajmljenim stanovima.

Rešen da obezbedi svojoj porodici stabilno prebivalište i prekine selidbe i nesigurnost, Rik Turner, Abin muž, prihvata posao u firmu koja dostavlja pakete. Nabrajajući svoje veštine i prethodne poslove, da je vešt u baštanstvu, krečenju, popravkama, renoviranju... otvara nam da je vredan čovek, spretni ruku, i podseća na naslovnog lika prethodnog filma Kena Louča, Danijela Blejka („Ja, Danijel Blejk“, 2016). U

razgovoru sa šefom lokalnog ogranka firme, njemu se sruši predstavlja kao šansa da bude samom sebi šef, da zaradi mnogo ako vredno radi, odnosno na vremenu obavi sve dodeljene isporuke. Firma mu nudi da zakupi njihovo vozilo ili da kupi sopstveni kombi, čime postaje pružaćac usluge, samozaposlen, koji svoju uslugu prodaje firmi po satnicu. Predstavljajući ovaj aranžman kao priliku za samostalnost, firma uvlači Riku u nadničarski rad i dužničku obavezu, što će se ubrzati, i porez njegovog vrednog rada, ispostaviti na najsuroviji način. Ali i pre nego što je ušao u kredit, dok je porodici saopštavao svoj plan i opcije, Rikov sin je negodujući, prezivro, prokomentarisao: „Znači postaće čovek sa belim kombijem?“ Sebastian, Seb, Rikov sin, srednjoškolac, ovakve „Seme“ sa lakoćom prepoznavaju. Rik se ne obazire na ova upozorenja. Prodaje auto koji je njegova supruga vozila obilazeci klijente da bi dao predujam za kombi i ulazi u kredit. Ebi je prinudena da obilaska gradskim prevozom čime joj radni dan postaje još duži i načorniji. Njihova deca imaju sve manje prilike da sreću svoje roditelje, a i kada se to desi, roditelji su uglavnom klonuli od umora. Ipak, njihova ljubav pokušava da prevaziđe ovu situaciju – kada Ebi sazna da mora da oda sa porodične večeribzog hitnog slučaja, svi zajedno kombijem odu sa njom da joj prave društvo; a jedna od lepih situacija u filmu je Lisa, devojčica koja ide u osnovnu školu, dolazi u prazan stan, u kojem je većinu vremena sama, koja ima probleme sa spavanjem, čeka roditelje, zahvaljuje da svaku decu i pokušava da bude uključena u njihove živote, zna da je kod prijatelja. Pokušava

Dolazimo i do pobunjenog Sebastijana. On crata grafile, sa svojim prijateljima, ta mu je strast i način socijalizacije, zbog čega je prodao i sopstvenu jaknu kako bi kupio sprejeve. Smisla maštovite planove kako da dođu do veličajnih površina za grafile. Dokumentuju sve telefonom. Članica njegovog društva napušta grad, zbog ukupne situacije ali najviše zbog vršnjačkog zlostavljanja, jer je drugačija, ne uklapa se u zacrtane granice devojke jer se bavi grafitima i druži sa dečacima. Njegova želja da joj pomognе ostaje sa njim, na peronu, dok prijateljica i simpatija odlazi. Osećaj bespomoćnosti gura ga sve dalje u pobunu, a u porodicu ne naša na kratko na sve one generacije u nesporazumu. Naušumljenja i najmanje vidljivo u filmu je Lisa, devojčica koja ide u osnovnu školu, dolazi u prazan stan, u kojem je većinu vremena sama, koja ima probleme sa spavanjem, čeka roditelje, zahvaljuje da svaku decu i pokušava da bude uključena u njihove živote, zna da je kod prijatelja. Pokušava

la ključeve od kombija kako tata više ne bi išao na posao. Porodica se u suočavanju sa ovim udarom oporavlja i ponovo povezuje. Ali Rik će, suočen sa pretnjama iz firme i strašnom perspektivom dužnika, izlomljen i krvav, ipak krenuti na posao istog jutra. Pokušće da ga spreče, uplašeni za njega, i luti na njega, njezina supruga i njegov deca, ali on će ipak krenuti u belim kombijem. I njegovo lice, zgrčeno u besu i plaču, pretvorice se u završnici filma u obrise, mučenike, lica za volanom. Danijel Blejk je umro u trajanju svog filma. Rik ne sme ni da umre.

Vratimo se sada na kratko na sve one generacije u nesporazumu. Naušumljenja i najmanje vidljivo u filmu je Lisa, devojčica koja ide u osnovnu školu, dolazi u prazan stan, u kojem je većinu vremena sama, koja ima probleme sa spavanjem, čeka roditelje, zahvaljuje da svaku decu i pokušava da bude uključena u njihove živote, zna da je kod prijatelja. Pokušava

ARMATURA

Piše: Jelena Veljić

NEKIMA (SKORO) SVE, NEKIMA (SKORO) NIŠTA

Zaposleni u „Pošti Srbije“ već duže vreme nalaže se u teškom položaju, najvećim delom zbog malih plata. Protesti poštara već su se odigrali početkom godine, a završeni su nakon što su im predstavnici vlasti obećali ispunjenje dve trećine zahteva. Pošto tokom godine obećanja nisu ispunjena, 2. decembra održan je protest poštanskih radnika i radnica ispred Glavnog poštanskog centra Beograd, a nakon toga došlo je i do obustave rada u izvesnom broju radnih jedinica u Beogradu, Žrenjaninu, Kikindi, Lazarevcu, i drugim mestima. Obustavom rada, između ostalog, zahtevalo se povećanje plata do visine republičkog proseka. Za deset dana štrajka i protesta, ljudi sa mesečnim primanjima od tridesetak hiljada doživeli su premeštanja na druga radna mesta, šikaniranje, suspenzije, a neki od njih pokušali su da izvrše samoubistvo.

Desetak dana kasnije, potpisani je sporazum između Vlade i radnika i radnica JP „Pošta Srbije“. „Sporazumom je predviđeno povećanje plate od 13,1 odsto, ali će ukidanjem Zakona o umanjenju zarada dobiti još dodatnih 3,8 odsto. Od 1. januara 2020. godine dobiće i povećanje regresa od 1.000 dinara. Povećanjem plate poštara sa 20 godina radnog staža imaće platu od oko 45.000 dinara, plus 1.000 dinara regresa.“ navedeno je u saopštenju koje je Vlada uputila javnosti.

Dok su protesti poštanskih radnika i radnica trajali, ni narodni poslanici/ce nisu sedeli dokoni. Početkom decembra usvojena su dva zakona iz oblasti rada – Zakon o agencijском zapošljavanju i Zakon o izmenama i dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

Agencijsko zapošljavanje dugo se nalazi na dnevnom redu društveno-političkog života, kao delatnost koja godinama funkcioniše – potpuno nezakonito. Mario Reljanović, stručnjak u oblasti radnog prava, kritikovao je najpre način doношења ovog zakona – od početne verzije koja, prema njegovim rečima, nije bila sasvim loša, stiglo se do finalne, dorađene verzije, koja nije u obzir uzela realne primedbe stručne javnosti i sindikata, već, čini se, samo mišljenja velikih agencija za „leasing“ radne snage. Sam tekst zakona to i pokazuje – ne postoje ograničenja u pogledu kategorije zaposlenih ili delatnosti, kvalitet rada agencija kontrolisae ionako neefikasnai potkapacitirana inspekcija rada, pojma „uporednog zaposlenog“ prema kome se određuje istovetnost uslova rada redovno zaposlenih i radnika/ca zaposlenih preko agencije, ostao je nedovoljno jasan, potencijalni broj ustupljenih radnika/ca kod jednog poslodavca utvrđen je na štetu radničkih interesa, a potpuno je nejasno na koji način će radnici/ce zaposleni na ovaj način moći da stupe u štrajk.

Drugi zakon koji je izmenjen u ovom periodu – Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje – takođe je zanimljiv primer tendencije države da postupa suprotno interesima radnika i radnica. Zakon se donosi, kako je navedeno u Nacrnu, „u cilju obezbeđivanja uslova za sproveđenje sveobuhvatne reforme poslovog okruženja, stvore zakonske pretpostavke za priliv investicija, zapošljavanje i privredni rast i omoguće povoljniji uslovi privređivanja rasterećenjem privrednih subjekata.“ Počevši od 1. januara, stope doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje koje plaća poslodavac smanjene su za 0,5%, a „novoosnovana privredna društva koja obavljaju inovacionu

ZID

Ivana Smiljanić „Uređivanje (u domaćinstvu i umetnosti)“

Ivana Smiljanić izlaže izbor kompozicija opranog veša iz svoje dugogodišnje prakse prostiranja veša „po kućama“. Ova praksa je pokušaj adekvatnog odgovora na republičku kulturnu politiku po kojoj je umetnost nepotrebno opterećenje za državnu kasu. Pažljivom analizom raspodele sredstava koja se u poslednjih 10-ak godina dodeljuju u ovoj oblasti, jasno je da se pod umetnošću podrazumeva tzv. povratak stariim vrednostima i očuvanje tradicije, a slušajući izjave visokih državnih zvaničnika, ispostavlja se da je uloga umetnika da krase domove osiromašenog stanovništva, a umetnice među njima imaju preće dužnosti: da se okrenu porodicu i vođenju domaćinstva, sa armijom drugih žena, čijom su emancipacijom ozbiljno ugroženi napedak i brojnost nacije. Kompozicije su pažljivo i znalački ređane, umetnica je u njih utkala sva znanja stečena na osnovnim i magistarskim studijama, poštujući likovne kanone, tonske skale i valere, o čemu je ostavila diskretni vodič za gledalačko oko: tonski ključ na obodu svake zabeležene kompozicije.

delatnost“ oslobođena su od plaćanja doprinosa po osnovu zarade osnivača. Kao podsticaj za zapošljavanje, poslodavci će u određenoj meri biti oslobođeni od plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za kvalifikovanog novozasposlenog radnika/cu – 70% poreza i 100% doprinos za PIO tokom 2020. godine, 65% poreza i 95% doprinos za PIO u 2021. godini i 60% poreza i 85% doprinos za PIO kada je reč o zaradama koje će se isplaćivati 2022. godine. „Predložena zakonska rešenja ne stvaraju dodatne troškove građanima i privredi“ napomenuto je u Nacrnu Zakkona. Ipak, na istom mestu navedeno je da će smanjenje stope doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje na teret poslodavca, dovesti do procenjenog smanjenja budžetskih prihoda na oko 9,8 milijardi dinara. „Efekat na fiskalni rezultat opšte države je negativan u iznosu od 7,5 milijardi dinara, a koji se smatra opravdanim imajući u vidu efekte u smislu podsticanja zapošljavanja,“ navodi se u tekstu Nacrta.

Ovih dana Poreska uprava je objavila i spisak najvećih poreskih dužnika. Prema pisanju medija, od aktivnih pravnih lica, u prvih 10 dužnika spadaju Marko Mišković i firma Mera Invest (1.08 milijardi dinara), Magna prom, firma povezana sa Miroslavom Bogićevićem (990.4 miliona dinara), Dunav grupa i Dušan Borovica (772 miliona), kao i drugi poznatiji „poslodavci“ – Dragan Đurić, Vasilije Mićić, Vidoje Vujić itd. Ukupan dug – oko 7 milijardi dinara.

Kompanija Pink se nije našla na ovom spisku, a to i ne čudi, s obzirom na to da je, prema podacima do kojih je došao CINS, „Pink godinama uspevao da odloži plaćanje poreza pa je tako Poreska uprava za četiri godine omogućila reprograme duga na ukupno 93 rate“. Kako je navedeno, od 2012, kada je Pink dugovao 231,2 miliona dinara, preko 2014, kada je kompaniji omogućeno da dug od 197,5 miliona plati odloženo na 12 rata, pa do 2016 godine kada je dug iznosio 389,1 miliona dinara, a omogućeno je da se platí u 60 rata, jedno je zasigurno ostalo nejasno – po kojim kriterijumima je Poreska uprava odlučila da odlaže plaćanje duga Pinku. Kako će proći ostali dužnici iz tekuće godine, ostaje da vidimo.

Kako su prošli poštari, videli smo. „Povećanjem plate poštara sa 20 godina radnog staža imaće platu od oko 45.000 dinara, plus 1.000 dinara regresa.“ ■